

TRƯỜNG TỪ VỰNG “TÌNH YÊU” TỪ CÁC BÀI HÁT VỀ TÌNH YÊU ĐÔI LỬA TRONG TIẾNG ANH VÀ TIẾNG VIỆT GIAI ĐOẠN NỬA SAU THẾ KỈ XX

AN ATTEMPT TO EXPLORE THE LOVE-RELATED LEXICON IN SOME
VIETNAMESE AND ENGLISH LOVE SONGS OF THE SECOND HALF
OF THE 20th CENTURY

ĐẶNG THỊ CẨM TÚ- LÊ THỊ TUYẾT SƯƠNG

NGUYỄN THỊ THANH

(Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế)

Abstract: In the scope of this article, we conduct a project on love-related lexicon appearing in some Vietnamese and English love songs of the second half of the 20th century. Specifically, the aims of this project are two-fold: (1) identify the frequency with which some love-related words are used in Vietnamese and English love songs; (2) compare and contrast the love-related lexicon with a view to reaching some conclusions. This article has pointed out a number of differences in the manner Eastern and Western people express their love. Somehow, such distinctions may be explained by cultural differences of the two regions.

Key words: love-related lexicon; love songs; frequency; compare; contrast.

1. Trong quá trình học tiếng Anh, việc nắm vững các sắc thái ý nghĩa và cách sử dụng từ ngữ có vai trò quan trọng trong việc nâng cao khả năng ngôn ngữ cho người học. Bên cạnh đó, việc hiểu sâu sắc những nét giống nhau và khác nhau giữa hệ thống ngôn từ của ngoại ngữ đang học (tiếng Anh) và ngôn ngữ bản xứ (tiếng Việt) sẽ giúp nâng cao khả năng sử dụng ngôn ngữ của người học. Khảo sát này được thực hiện với mục đích giúp người học tiếng Anh có cơ hội hiểu thêm về trường từ vựng “tình yêu” trong các bài hát trữ tình Việt Nam nửa sau thế kỉ XX và so sánh đối chiếu nó với các bài hát trữ tình tiếng Anh cùng thời kì.

2. Cách khảo sát được tiến hành như sau:

- Chọn ra các bài hát tiếng Việt và tiếng Anh có nội dung xoay quanh chủ đề tình yêu đôi lứa giai đoạn nửa sau thế kỉ XX. Lời bài hát và phần nhạc được lấy từ website: <http://mp3.zing.vn>.

Danh sách 1 gồm các bài hát tiếng Việt trong “Tuyển tập nhạc nửa thế kỉ tình ca”

[2], gồm: *Thành phố buồn, Hãy yêu nhau đi, Ngày xưa Hoàng Thị, Diễm xưa, Gửi gió cho mây ngày bay, Như một lời chia tay, Gửi người em gái, Thu quyến rũ, Uớt mi, Mưa hồng, Tôi ru em ngủ, Pari có gì lạ không em, Áo lụa Hà Đông, Tình ca, Riêng một góc trời, Phút cuối, Mưa nửa đêm, Ai Cho Tôi Tình Yêu, Chuyện hẹn hò, Lâu đài tình ái.*

Danh sách 2 gồm các bài hát tiếng Anh trong “Tuyển tập các bài hát tiếng Anh” (Tập 1 và tập 4) [3], gồm: *Nothing gonna change my love for you, 500 Miles, Green fields, Hotel California, You needed me, I just call to say I love you, How deep is your love, Top of the world, The rhythm of the rain, Yesterday, Yesterday once more, Because I love you, Chiquitita, Love story, Take me to your heart, A time for us, Tonight I celebrate my love for you, Hello, Dancing queen, The end of the world.*

- Gửi email danh sách 1 đến 6 người Việt Nam ở độ tuổi 20 - 30 và danh sách 2 đến 6 người nước ngoài có ngôn ngữ chính là tiếng

Anh và yêu cầu mỗi người nghe chọn 5 bài trong danh sách 20 bài để nghe rồi liệt kê ra 10-15 từ/cụm từ/hình ảnh so sánh có liên quan đến chủ đề tình yêu đôi lứa.

- Nhận kết quả phản hồi qua email, sau đó thu thập và xử lý thông tin dựa trên phần mềm AntConc.

3. Kết quả khảo sát cho thấy có những điểm giống nhau và khác nhau về sự xuất hiện các từ ngữ thuộc trường từ vựng tình yêu trong ca từ của hai ngôn ngữ Việt -Anh.

3.1. Nhận xét về tần số xuất hiện

Thứ nhất, có thể nhận thấy một số từ ngữ có tần số xuất hiện tương đối cao trong ca từ. Chẳng hạn:

-Trong tiếng Việt là các từ ngữ sau:

STT	Những từ có tần suất xuất hiện nhiều	Số lần xuất hiện
1	<i>em</i>	102
2	<i>em</i>	58
3	<i>mưa</i>	49
4	<i>về</i>	48
5	<i>người</i>	41
6	<i>nghe</i>	34

7	<i>buồn</i>	25
8	<i>hoa, nắng</i>	18
9	<i>mây, nhớ</i>	16
10	<i>mất</i>	14

-Trong tiếng Anh là các từ ngữ sau:

STT	Những từ có tần suất xuất hiện nhiều	Số lần xuất hiện
1	<i>I</i>	232
2	<i>you</i>	162
3	<i>love</i>	103
4	<i>yesterday</i>	33
5	<i>heart</i>	32
6	<i>the world, say</i>	25
7	<i>tonight</i>	20
8	<i>eee</i>	18
9	<i>us, hundred miles</i>	13
10	<i>sing</i>	12

Thứ hai, dựa vào kết quả phản hồi từ người nghe, chúng tôi phân loại các từ ngữ chỉ tình yêu trong ca từ thành 4 nhóm: (i) Cách gọi người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh; (ii) Hình ảnh biểu tượng trong tình yêu; (iii) Từ ngữ chỉ thiên nhiên; (iv). Từ ngữ chỉ về con người ở các trạng thái tâm lý tình cảm khác nhau. Cụ thể:

(i) Cách gọi người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh:

Tiếng Việt	Tiếng Anh
<i>anh (58)</i>	<i>you (162)</i>
<i>em (102)</i>	<i>I (232)</i>
<i>hai đứa chúng ta (3)</i>	<i>us (13)</i>
<i>quân vương(1), giải nhân(1), anh chàng (1), Hoàng hậu(1), đáng ai(1), người(41), gót nhỏ(1), người em gái(3), người mơ(1)</i>	

(ii) Hình ảnh biểu tượng trong tình yêu:

Tiếng Việt	Tiếng Anh
<i>ánh tình cầu (1), thơ tình ái (2), đôi hôn hoa (1), lầu hoa (1), cánh nhung thiên thần (1), suối mơ (1), thuyền tình (1), bến cô đơn (1), đóa hồng vàng mỏng manh cuối trời (1), ý thơ (1), gót nhỏ (1)</i>	<i>guiding star (2), hundred miles (13), a candle (1), tears and thorns (2), diamonds (1), sunlight in your hair (1), your heart (9), the moon (1), a million oceans(1)</i>

(iii) Từ ngữ chỉ thiên nhiên:

Tiếng Việt	Tiếng Anh
<i>gió hiu hiu (1)</i>	<i>summer breeze(1), wind (3)</i>
<i>mưa nửa đêm(2), mưa buồn(1)</i>	<i>falling rain (4)</i>
<i>núi đôi (1)</i>	<i>mountain (2)</i>
<i>mây (16)</i>	<i>cloud (1)</i>

<i>trời buồn (1)</i>	<i>sky (2)</i>
<i>sương mù(4), hàng lá nhỏ(1), lá vàng(3), chút nắng vàng mỏng manh cuối trời(1), nụ hoa tím tím(1), bông hồng đẹp xinh(1)</i>	
	<i>dark(2), light(5), rivers(3), moon(2), storm (2), sea(2), birds (2), sun (11)</i>

(iv). Từ ngữ chỉ về con người ở các cung bậc
tình cảm khác nhau, như:

a. Từ ngữ chỉ hành động của con người trong
khi yêu gồm từ ngữ chỉ sự hồi tưởng quá khứ và

từ ngữ chỉ sự chia li

- Từ ngữ chỉ sự hồi tưởng quá khứ:

Tiếng Việt	Tiếng Anh
<i>vọng lại(1), gom mộng(1), ôn chuyện xưa cũ(1), nhớ(16), tìm về(1), nằm nghe (3), chốn xưa(1), đường xưa(4), ân tình nghĩa xưa(1), nụ hồng ngày xưa rút lại(1)</i>	
	<i>dream (2), keep on waiting (2)</i>

-Từ ngữ chỉ sự chia li:

Tiếng Việt	Tiếng Anh
<i>thuyền đã sang bờ(1), chia tay(3), chia cách(1), chim rồi bay anh rồi đi(1)</i>	<i>say goodbye(1), go away(2)</i>
<i>tình như đá(1), tiễn(2), không thấy(2), khóc(5), về (18)</i>	
	<i>distance(1), forget(2)</i>

b. Từ ngữ chỉ cảm xúc của con người trong tình yêu:

Tiếng Việt	Tiếng Anh
<i>lạnh buốt (1)</i>	<i>cold (1)</i>
<i>hạnh phúc(2), vui với đời(1)</i>	<i>happy (3)</i>
<i>u buồn(1), đau buồn(1), buồn dâng lên đôi môi(1), sâu (5), muộn phiền(1), đau vùi(1), cay đắng(1)</i>	<i>sad (4)</i>
<i>cô đơn(1), lẻ loi(1)</i>	<i>lonely (4)</i>
<i>nhớ thương(2), chờ mong(2), hờ hững (1), tha thiết(1), nuối tiếc(1), luyến thương(1), xao xuyến(1), lặng lẽ(1), mơ hồ(1), rã rời(1), thần thờ(1), xót xa(2), chờ ngày quên tháng(1), ngẩn ngơ(3), chạnh lòng(1), nồng nàn(1), mặn nồng (1), lỡ làng (1), quỳ bên nhau(1), mong em qua(1)</i>	
	<i>warm smell(1), shinning hope(3), surprised(3), cool(1), lovely(8), pretty(4), sweet(2), far away(6), win your heart(2), celebrate my love(7)</i>

3.2. Qua các kết quả đã thu được, chúng
tôi đưa ra một số nhận xét như sau:

Một là, người Việt có xu hướng dùng từ
ngữ đa dạng trong cách gọi người yêu.

Trong khi người Anh chỉ dùng những đại từ nhân xưng như “I”, “you” hoặc tân ngữ “us” thì người Việt có nhiều từ khác nhau để gọi người yêu. Ngoài các từ như “anh”, “em”, “hai đứa chúng ta” thì người Việt còn dùng những từ như “quân vương”, “giai nhân”, “gót nhỏ”,...

Người Anh và người Việt đều sử dụng các biện pháp nghệ thuật như: ẩn dụ, hoán dụ, ngoa dụ, nhân hóa để miêu tả những biểu tượng tình yêu. Hình ảnh “*thuyền đã sang bờ*” là một phép ẩn dụ chỉ việc người con gái đi lấy chồng, hay cách ví von tình yêu như “*guiding star*” cũng là một hình ảnh ẩn dụ đẹp chỉ tình yêu như ánh sáng soi đường giúp những người yêu nhau vượt qua khó khăn, thử thách. “*Gót nhỏ*” là một hình ảnh hoán dụ chỉ hình ảnh của người con gái. Hay “*a million ocean*” là một cách nói ngoa dụ - nói quá những khó khăn trắc trở trong tình yêu đôi lứa. Tác giả còn so sánh tình yêu như nắng “*tình như nắng*” để chỉ sự ấm áp của tình yêu trong cuộc sống con người.

Trong các bài hát trữ tình về tình yêu đôi lứa trong nửa sau thế kỉ XX, người Việt có xu hướng sử dụng nhiều từ láy trong khi miêu tả thiên nhiên và diễn đạt cảm xúc khi yêu, làm cho cảm xúc trở nên phong phú, làm cho thiên nhiên nhiên trở nên giàu hình ảnh (ví dụ: nụ hoa *tim tím*, gió *hiu hiu*, chút nắng vàng *mỏng manh* cuối trời, *hờ hững*, *tha thiết*, *lặng lẽ*, *nồng nàn*, *xót xa*,...). Điều này không thấy xuất hiện trong các bài hát tiếng Anh.

Thêm vào đó, qua các từ ngữ chỉ hành động của con người trong khi yêu, có thể thấy rằng tình cảm đôi lứa thể hiện trong các bài hát tiếng Việt thời kì này có xu hướng mang đậm hơi thở của sự chia xa, buồn bã (ví dụ: *chim rồi bay*, *anh rồi đi*, *cô đơn*, *tiễn*, *chia tay*, ...) [1]. Trong khi đó tình cảm đôi lứa thể hiện trong các bài hát tiếng Anh thời

kì này có xu hướng mang đậm cảm xúc lạc quan, tươi vui (*warm smell*, *shinning hope*, *sweet*, *lovely*, *pretty*,...). Một điều nữa có thể nhận thấy là trong khi người Anh hay chủ động thể hiện tình cảm của mình như: *celebrate my love*, *win your heart*,... thì người Việt có vẻ bị động hơn: *quỳ bên nhau*, *mong em qua*,... Sự khác biệt này có lẽ bắt nguồn từ sự khác biệt giữa văn hóa “gián tiếp” của người phương Đông và văn hóa “trực tiếp” của người phương Tây [1].

Lời kết

Việc nghiên cứu đối chiếu trường từ vựng tình yêu trong các bài hát tiếng Anh và tiếng Việt giai đoạn nửa sau thế kỉ XX đã giúp chúng ta hiểu thêm một số điểm giống nhau và khác nhau trong quan niệm, trong cách cảm nhận, trong cách bày tỏ, trong ý nghĩ và trong hành động tình yêu của cộng đồng Anh và cộng đồng Việt.

Ở một chừng mực nào đó, chúng ta có thể thấy được một cách tương đối đầy đủ về “văn hóa yêu” của hai cộng đồng Anh và Việt. Văn hóa yêu của người Việt dè dặt, kín đáo, mượn cảnh nói tình nhưng cũng không kém phần lãng mạn và sâu lắng, còn văn hóa yêu của người Anh thì có vẻ trực tiếp, cụ thể và khá mãnh liệt.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thị Hồng Ngân (2008), *Thử khảo sát trường từ vựng “tình yêu” trong các bài hát tình ca tiếng Anh và tiếng Việt*. Tạp chí Ngôn ngữ và Đời sống, Số 10.
2. Nhiều tác giả (1996), *Tuyển tập nhạc nửa thế kỉ tình ca*. Nhà xuất bản Trẻ.
3. Phạm Thị Thơ & Nguyễn Mẫu (1995), *Tuyển tập những bài hát tiếng Anh (Tập 1 & Tập 4)*. Nhà xuất bản Thành phố Hồ Chí Minh.

(Ban Biên tập nhận bài ngày 23-04-2014)